

**ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОВСЯКДЕННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ:
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ОЗБРОЄННЯ
ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ**

**LEGAL ASPECTS OF MANAGEMENT OF THE DAILY ACTIVITIES OF UNITS:
FEATURES OF THE ACTIVITIES REGARDING CHECKS OF WEAPONS
AND MILITARY EQUIPMENT DURING COMBAT ACTIONS**

**Куртов А.І., к.т.н., доцент,
завідувач кафедри підготовки офіцерів запасу**

*Військово-юридичний інститут
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Потіхенський А.І., доцент кафедри підготовки офіцерів запасу

*Військово-юридичний інститут
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Куртов Д.А., старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін

*Військово-юридичний інститут
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Стаття присвячена висвітленню однієї з актуальних проблем правових аспектів управління повсякденною діяльністю підрозділів щодо перевірки озброєння та військової техніки, яка включає в себе систематичну інспекцію та технічний огляд озброєння, а також ведення документації про стан і готовність техніки. Розглядаються питання правових аспектів з метою планового обслуговування та ремонту техніки, забезпечення її безперебійної роботи під час виконання бойових завдань, а також правові питання щодо ведення обліку і контролю за запасами боєприпасів і ресурсами, необхідними для ефективного функціонування військового підрозділу.

З організаційно-правових питань командир перевіряє озброєння та військову техніку з метою забезпечення безпеки, ефективності та готовності свого військового підрозділу. Основні цілі такої перевірки включають: готовність до бойових дій, командир перевіряє стан озброєння та техніки, щоб впевнитися, що вони готові до виконання завдань на полі бою і не потребують негайного обслуговування чи ремонту; збереження життя та здоров'я військовослужбовців, перевірка допомагає виявити можливі несправності чи проблеми з безпекою, які можуть призвести до нещасних випадків під час експлуатації військової техніки; збереження військового майна, командир підрозділу несе правову відповідальність за збереження військового майна, і перевірка допомагає запобігти зносу та недбалому використанню озброєння та техніки; підтримання бойової готовності, регулярна перевірка допомагає підтримувати бойову готовність, адже вона допомагає вчасно виявляти та усувати будь-які проблеми та недоліки.

Ключові слова: правових аспектів управління повсякденною діяльністю підрозділів, озброєння та військова техніка, технічний огляд озброєння, ведення обліку, підтримання бойової готовності, збереження життя та здоров'я військовослужбовців.

The article is devoted to highlighting one of the urgent legal aspects of managing the day-to-day activities of units regarding the inspection of weapons and military equipment, which includes systematic inspection and technical review of weapons, as well as keeping documentation on the condition and readiness of equipment. Issues of legal aspects are considered for the purpose of planned maintenance and repair of equipment, ensuring its smooth operation during combat missions, as well as legal issues regarding record keeping and control over ammunition stocks and resources necessary for the effective functioning of a military unit. preserving the life and health of military personnel, the inspection helps to identify possible malfunctions or safety problems that may lead to accidents during the operation of military equipment; preservation of military property, the unit commander bears legal responsibility for the preservation of military property.

On organizational and legal issues, the commander inspects weapons and military equipment in order to ensure the safety, efficiency and readiness of his military unit. The main objectives of such an inspection include: combat readiness, the commander checks the condition of weapons and equipment to ensure that they are ready to perform tasks on the battlefield and do not require immediate maintenance or repair; and inspection helps prevent wear and tear on weapons and equipment; maintaining combat readiness, regular inspection helps to maintain combat readiness, because it helps to identify and eliminate any problems and deficiencies in time.

Key words: legal aspects of managing the day-to-day activities of units, weapons and military equipment, technical review of weapons, record keeping, maintaining combat readiness, preserving the life and health of servicemen.

Вступ. Облік особистої зброї та боєприпасів до неї в структурних підрозділах та органах військового управління ведеться службою РАО підрозділів забезпечення структурних підрозділів, органів військового управління. У службі РАО підрозділу забезпечення облік особистої зброї та боєприпасів структурних підрозділів ведеться за книгою обліку наявності та руху військового майна, книгою обліку за номерами і закріплення озброєння та техніки. З метою створення єдиного автоматизованого обліку у структурних підрозділах, органах військового управління ведеться номерний облік стрілецької зброї на магнітних носіях (оптичних носіях інформації, флеш-накопичувачах).

У книзі обліку наявності та руху військового майна в підрозділі стрілецька зброя обліковується комплектно згідно з номенклатурою та за зразками (видами) разом із належним до неї запасним індивідуальним комплек-

том запасного інструменту і приладдя. На кожний зразок (вид) стрілецької зброї у книзі виділяється необхідна кількість сторінок (залежно від обсягу руху цієї зброї). Звірки обліку підрозділу з обліковими даними служби РАО військової частини записуються наступним рядком на кожній сторінці номенклатури стрілецької зброї.

Боєприпаси до стрілецької зброї обліковуються за номенклатурою із зазначенням найменування, виробничих даних на боєприпасах та кількості відповідно до маркування ящиків з боєприпасами.

Книга видачі зброї та боєприпасів зберігається: у чергового військової частини – у сейфі (металевій шафі) для зберігання документів; у підрозділах – на місцях несення служби добовим нарядом.

Перевірка озброєння в військовій частині проводиться з метою забезпечення готовності та ефективності військо-

вої одиниці. Існує загальний порядок проведення перевірки озброєння:

- **Планування:** Перевірка озброєння зазвичай починається з розробки плану. План включає в себе розклад та обсяг озброєння, яке потрібно перевірити.
- **Підготовка особового складу:** Військовослужбовці, які беруть участь у перевірці, повинні бути підготовлені до процедури. Це включає в себе ознайомлення з завданнями та процедурами перевірки.
- **Перевірка озброєння:** Під час самої перевірки озброєння, офіцери та командири військової частини перевіряють наявність, кількість і стан озброєння та військового спорядження. Вони також можуть перевіряти правильність зберігання та технічний стан озброєння.
- **Фіксація результатів:** Результати перевірки документуються, і можуть бути створені звіти або записи про знайдені проблеми чи недоліки.

Корекція проблем: Якщо під час перевірки виявляються проблеми або недоліки, то командири чи офіцери вживають заходів для їх виправлення. Це може включати в себе ремонт, поповнення запасів або інші дії.

З правових аспектів управління повсякденною діяльністю підрозділів після завершення перевірки складається підсумковий звіт, в якому відображаються результати перевірки та дії, які були вжиті для виправлення недоліків.

Постановка проблеми. Робота командира підрозділу щодо перевірки озброєння та військової техніки включає в себе систематичну інспекцію та технічний огляд озброєння, а також ведення документації про стан і готовність техніки. Командир підрозділу повинен також забезпечити планове обслуговування та ремонт техніки, щоб забезпечити її безперебійну роботу під час виконання військових завдань. Також важливо вести облік і контроль за запасами боєприпасів і ресурсами, необхідними для ефективного функціонування роти. Тому стає проблема правових аспектів управління повсякденною діяльністю підрозділів щодо перевірки озброєння та військової техніки та технічного огляду озброєння, ведення документації про стан і готовність техніки.

Мета. Правильна організація та систематична перевірка стану озброєння та техніки допомагають запобігти несправностям, зберегти обладнання в належному стані та забезпечити готовність до реагування на будь-які виклики, з якими може стикатися підрозділ.

Виклад основного матеріалу. При оцінці готовності озброєння до бойових дій керівник керується різними критеріями і факторами, які включають в себе загальний стан бойової техніки, озброєння, бойової готовності військовослужбовців та інші важливі аспекти. Ось деякі з найважливіших критеріїв, які можуть використовуватися при цій оцінці:

- **Стан бойової техніки і озброєння:** Командир повинен перевірити, чи вона належним чином функціонує і обслуговується. Важливо переконатися, що всі системи і агрегати працюють належним чином, а також, що немає відомих дефектів чи пошкоджень.
- **Запаси боєприпасів і матеріально-технічного забезпечення:** Командир має переконатися, що в їхньому підрозділі є достатній запас боєприпасів, пального і мастильних матеріалів для проведення бойових дій.
- **Бойова готовність військовослужбовців:** Командир повинен перевірити, чи всі військовослужбовці готові до бойових дій. Це включає в себе перевірку фізичної готовності, рівня навичок у вогневій підготовці, знань тактики і процедур у разі виникнення бойових ситуацій.
- **Готовність командно-штабної служби:** Командир має переконатися, що командно-штабна служба підготовлена до керування бойовими діями і вміє ефективно спілкуватися та координувати дії військовослужбовців.
- **Готовність до евакуації та медичного обслуговування:** Командир повинен мати плани та ресурси для ева-

куації поранених та хворих в разі потреби, а також для надання першої допомоги і медичного обслуговування.

- **Готовність до зв'язку та обміну інформацією:** Важливо мати надійну систему зв'язку та плани для обміну інформацією між підрозділами та вищими командними рівнями.
- **Готовність до дій у різних кліматичних умовах:** Командир повинен бути готовим до дій в різних кліматичних умовах, включаючи високі та низькі температури, дощ, сніг, спеку тощо [1; 5, с. 54].

Це лише загальний перелік критеріїв, і вони можуть варіювати в залежності від конкретного завдання та обставин. Командир роти повинен завжди бути готовим оцінювати готовність свого підрозділу та вживати відповідні заходи для підвищення готовності до бойових дій.

Запобігання несправностям і проблемам з технікою під час перевірки є важливим етапом забезпечення готовності озброєння до бойових дій. Ось деякі заходи, які командир роти та інші військовослужбовці можуть вживати для запобігання технічним проблемам під час перевірки:

- **Регулярна технічна обслуговування:** Важливо проводити регулярне обслуговування техніки та озброєння згідно з рекомендаціями виробників і військових стандартів. Це допоможе виявити та усунути потенційні проблеми заздалегідь.
- **Перевірка перед виходом на місце проведення:** Перед виходом на місце проведення операцій чи навчань важливо провести детальну перевірку техніки, включаючи всі системи та агрегати, ідентифікувати будь-які проблеми і вжити заходи для їх усунення [1; 2].
- **Перевірка на місці проведення:** Під час прибуття на місце проведення операцій, командир роти повинен знову перевірити техніку та озброєння для виявлення можливих проблем, які могли виникнути під час транспортування чи розгортання.
- **Технічна інструкція:** Всі військовослужбовці мають бути наділені знаннями щодо коректної експлуатації та обслуговування техніки та озброєння, а також процедур у разі виникнення технічних проблем [3].
- **Регулярні тренування:** Проведення тренувань з відповідними сценаріями, включаючи імітацію технічних проблем, допомагає військовослужбовцям набутти навичок реагування на такі ситуації.
- **Забезпечення резервних частин та матеріалів:** Важливо мати запас резервних частин та матеріалів для техніки та озброєння, щоб швидко здійснювати ремонт та заміни несправних компонентів.
- **Дотримання стандартів безпеки:** Запобігання технічним проблемам також пов'язане з дотриманням стандартів безпеки під час експлуатації та обслуговування техніки та озброєння.

- **Звітність та облік:** Командир роти повинен вести детальний облік стану техніки та озброєння, записуючи всі виявлені несправності та виконані роботи з ремонту.

Запобігання технічним проблемам та надання відповідної підготовки військовослужбовцям щодо реагування на такі ситуації є важливими елементами забезпечення готовності озброєння до бойових дій [4, с. 37].

Частота перевірок озброєння та техніки визначається військовими нормативами та положеннями з питань обслуговування та обслуговування техніки. Однак загальний підхід передбачає наступні типи перевірок:

- **Регулярні технічні обслуговування:** Техніка та озброєння підлягають регулярним технічним обслуговуванням згідно з встановленим графіком. Це може бути щотижневим, щомісячним, кварталним чи іншим періодом, залежно від типу техніки та нормативів. Технічне обслуговування підрозділяють на періодичне і сезонне. Сезонне обслуговування включає сезонну заміну сортів масел (зимових або літніх), установку або зняття утеплення, передпускового підігріву. Періодичне обслуговування регламентується керівництвами по експлуатації відповідного обладнання

і включає періодичну промивку фільтрів, заміну шинно-пневматичних муфт, регулювання гальм, огляд і чистку окремих вузлів, регулювання натягу.

- **Перевірка перед виходом на місце проведення:** Перед виходом на місце проведення операцій, навчань чи військових вправ, техніка та озброєння перевіряються на наявність будь-яких несправностей та готовність до транспортування.

- **Перевірка на місці проведення:** Після прибуття на місце проведення операцій та розгортання підрозділу, техніка та озброєння знову перевіряється для виявлення можливих проблем, які могли виникнути під час транспортування чи розгортання.

- **Після бойових дій:** Після завершення бойових дій, вправ чи операцій техніка та озброєння перевіряються на наявність пошкоджень чи несправностей, які можуть виникнути в результаті бойових навантажень.

- **Згідно з розкладом експлуатації:** Техніка та озброєння можуть підлягати перевірці та технічному обслуговуванню згідно з розкладом експлуатації встановленим виробником або військовими нормативами.

Точність частоти перевірок може варіюватися в залежності від типу техніки, умов служби та внутрішніх процедур підрозділу. Головна мета – забезпечити надійну роботу техніки та озброєння та готовність до виконання завдань на належне її зберігання після завершення операції у гаражі військової частини та на складах військового озброєння військової частини.

Документування інформації про стан озброєння та техніки є важливим аспектом забезпечення готовності підрозділу до бойових дій. Командир має враховувати всі організаційно-правові аспекти під час цього процесу.

Висновки. Робота командира щодо перевірки озброєння та військової техніки визначає готовність підрозділу до бойових дій та є важливим етапом забезпечення безпеки та ефективності військових операцій. Цей процес включає в себе регулярні технічні обслуговування, перевірки перед виходом на місце проведення операцій, відстеження стану техніки на місці проведення, регулярні інспекції, а також документування інформації про стан озброєння та техніки.

Командир відповідає за організацію та координацію цих процедур, включаючи надання відповідної підготовки своїм військовослужбовцям та контроль за виконанням технічних вимог та нормативів. Він також відповідає за внесення коректив в плани обслуговування та розклади, якщо виникають технічні проблеми або несправності.

Правильна організація та систематична перевірка стану озброєння та техніки допомагають запобігти несправностям, зберегти обладнання в належному стані та забезпечити готовність до реагування на будь-які виклики, з якими може стикатися підрозділ. Робота командира в цьому плані вимагає від нього відповідальності, керівництва та систематичного контролю, і вона є необхідною для успішного функціонування військового підрозділу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністра оборони України від 16.07. 97 № 300 «Про затвердження Положення Збройних Сил України про військово-корабельне господарство Збройних Сил України» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства оборони № 456 від 07.08.23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0615-97#Text>.
2. Наказ Міністра Оборони України від 17.08.17 № 440 «Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у Збройних Силах України» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства оборони № 327 від 14.09.20). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1192-17> – Text.
3. Наказ Міністра Оборони України від 29.06.05 № 359 «Про затвердження інструкції про організацію обліку, зберігання та видачі стрілецької зброї та боєприпасів в Збройних Силах України» із змінами від 30 грудня 2021 року № 404. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>.
4. Куртов А.І. Навчально-методичний посібник. «Управління повсякденною діяльністю підрозділів: робота юрисконсульта військової частини під час підготовки особового складу варті з урахуванням досвіду ООС». Х.: ХНУПС, 2021.73 с.
5. Куртов А.І., Потіхенський А.І. «Управління повсякденною діяльністю підрозділів. Облік особового складу». Харків: НЮА. 2016. 90 с.